

Grootbekforelbaars en zwartbaars

Martijn Schiphouwer, RAVON

De grootbekforelbaars en zwartbaars hebben (nog) geen populatie in Nederland. Mede vanwege hun grote risico voor de inheemse biodiversiteit, zijn het echter wel prioritaire soorten binnen het Signaleringsproject Exoten. Daarom worden beide soorten hier kort voorgesteld met het dringende verzoek waarnemingen direct te melden via de bekende waarnemingenportals.

Grootbekforelbaars

Verspreiding en introductie

De grootbekforelbaars (*Micropterus salmoides*) is afkomstig uit Noord-Amerika en is een door hengelaars gewaardeerde vis. Er zijn rond 1900 door heel Europa diverse pogingen geweest om de soort als sport- en kweekvis te introduceren. In Noord-Europa was de soort niet succesvol. In Zuid-Europese landen, zoals Spanje, Portugal, Frankrijk en Italië heeft de soort sindsdien grote zichzelf in stand houdende populaties gevormd. In Frankrijk neemt de verspreiding richting het noorden toe af en in België komt de soort niet meer voor. Recent vonden in Duitsland mogelijk illegale uitzettingen plaats, maar er zijn geen officiële waarnemingen bekend. In Nederland is in 2005 op de Waal een grootbekforelbaars van circa 60 centimeter gevangen. Dit betrof waarschijnlijk een zwervend exemplaar. Door blijvende interesse vanuit de sportvisserij, blijft de kans bestaan op illegale uitzettingen in Nederland en omliggende landen.

Herkenning

De grootbekforelbaars kan 75 cm lang worden. De vis heeft een naar verhouding zeer grote bovenstandige bek, die doorloopt tot voorbij het oog. Dit is tevens het belangrijkste determinatiekenmerk in relatie tot de nauw verwante zwartbaars (*Micropterus dolomieu*), waarbij de bek slechts tot aan het midden van het oog doorloopt. Net als andere baarsachtigen heeft de vis twee rugvinnen waarvan de voorste harde vinstralen (stekels) heeft. De rugvinnen staan niet los van elkaar, zoals bij de inheemse baars en ingeburgerde snoekbaars. De kleur is bruingroen tot grijs, met een donkere gevlekte baan over de flank.

Risicogebieden

Grootbekforelbaarzen kunnen zich in het Nederlandse klimaat naar alle waarschijnlijkheid stand houden. Met de opwarming van het klimaat worden de vestigingsomstandigheden voor de soort steeds gunstiger. De soort kan omgaan met een brede range aan watertypen, van heldere, stilstaande, begroeide wateren tot troebele, maar ook stromende wateren. In Nederland kunnen daarom veel wateren als risicogebied aangemerkt worden. Het is in andere landen gebleken dat grootbekforelbaars de populatie van inheemse snoek en baars verkleint als gevolg van competitie. Ook populaties van kleine vissoorten kunnen onder druk komen te staan, als gevolg van predatie. Introductie van deze soort kan daarmee leiden tot negatieve effecten.

Grootbekforelbaars. (Bron: Wikimedia, Public Domain: Raver Duane, US Fish and Wildlife Service).

Zwartbaars

Verspreiding en introductie

Zwartbaars (*Micropterus dolomieu*) is evenals de verwante grootbekforelbaars (*Micropterus salmoides*) een gewaardeerde sportvis afkomstig uit Noord-Amerika. Introducties rond 1900 hebben in Europa niet tot vestiging geleid. Door blijvende interesse vanuit de sportvisserij blijft de kans bestaan op illegale uitzettingen in Nederland en omliggende landen.

Herkenning

De zwartbaars wordt tot 70 centimeter lang. De vis heeft een grote bovenstandige bek, die doorloopt tot het midden van het oog. Bij de grootbekforelbaars loopt de bek tot voorbij het oog. De soort heeft twee rugvinnen, die niet losstaand zijn. De voorste rugvin heeft harde vinstralen, ofwel stekels. De achterste rugvin heeft vinstralen die ruim twee keer zo lang zijn als die van de voorste rugvin. Deze soort is groenbruin tot grijs met verticale langwerpige vlekken over de gehele flank.

Risicogebieden

Zwartbaars is een soort van heldere meren en rivieren, waar voldoende structuur is in de vorm van rotsen, hout en vegetatie. De soort is gebonden aan de warmere klimaten, waarbij de gemiddelde julitemperatuur boven de 18 °C ligt. Met die voorwaarde komen de Noord-Europese landen op dit moment niet in aanmerking voor vestiging.

Zwartbaars. (Foto: Rob Felix).

Nederland ligt op de grens, waardoor vestiging mogelijk is. Bij verdere opwarming van het klimaat worden steeds grotere delen van Europa geschikt voor deze soort. Zwartbaars is een opportunistische predator die een negatief effect kan hebben op amfibieën, kleinere vissoorten en ongewervelden. Ook kan concurrentie optreden met andere predatoren. Introductie van deze soort kan daarmee leiden tot negatieve effecten.

Verder lezen

Schiphouwer, M.E., R.P.W.H. Felix, G.A. van Duinen, L. de Hoop, P.C. de Hullu, J. Matthews, G. van der Velde & R.S.E.W. Leuven, 2017. Risk assessment of the alien smallmouth bass (*Micropterus dolomieu*). Projectnummer Be00239. Nederlands Expertise Centrum Exoten, Radboud Universiteit, Nijmegen.

Zwartbaars. (Bron: Wikimedia, Public Domain: Raver Duane, US Fish and Wildlife Service).